

Nr 26.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.; given Solliden den 31 augusti 1940.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.

GUSTAF.

Thorwald Bergquist.

F ö r s l a g

till

L a g

med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen förordna, att bestämmelserna i 2—15 §§ skola tillämpas.

2 §.

Uppkommer på grund av förhållanden, som avses i 1 §, behov av ändring beträffande den ort inom riket, där bolags, förenings eller sparbanks styrelse skall hava sitt säte, må beslut därom fattas av styrelsen.

Beslutas sådan ändring för bolag eller förening som registrerats, skall beslutet ofördröjligen anmälas för registrering. Å beslut av styrelse för sparbank skall stadfästelse ofördröjligen sökas hos länsstyrelsen.

Sedan beslut fattats och, där det skall registreras eller stadfästas efter vad i andra stycket sägs, registrering eller stadfästelse skett, skall bolaget, föreningen eller sparbanken i de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort dit styrelsens säte förlagts.

3 §.

Kan på grund av förhållanden, som avses i 1 §, bolagsstämma, förenings- sammanträde, ombudsmöte eller sammanträde med sparbanks huvudmän ej utan olägenhet hållas å ort, som därför genom bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest är bestämd, äger styrelsen kalla till stämma eller sammanträde å annan lämplig ort.

Då det påkallas av förhållanden, som avses i 1 §, må, utan hinder av vad som beträffande bolag, förening eller sparbank är bestämt om sättet för kallelse till stämma eller sammanträde eller för bringande av andra meddelanden till bolagsdelägares, föreningsmedlems eller andras kännedom, kallelse och meddelande ske på annat betryggande sätt. Kallelse må ock utfärdas inom kortare tid före stämma eller sammanträde än som är bestämd, där synnerliga skäl därtill föreligga och kallelsen kungöres på sätt som med hänsyn till kallelsetiden må vara betryggande.

4 §.

Har den tid, för vilken styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank utsetts, gått till ända, och har på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder mött att, i den ordning som är bestämd, tillsätta befattningen, må han kvarstå till dess ny tillsättning skett.

5 §.

Avgår eller avlider styrelseledamot i bolag, förening eller sparbank eller uppkommer förfall för styrelseledamot, och möter på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder mot utseende, i den ordning som är bestämd, av styrelseledamot eller styrelsesuppleant, må, ändå att suppleant ej finnes, med tillsättning av styrelseledamot eller suppleant anstå, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter.

Finnes i fall som i första stycket sägs ej suppleant, äger länsstyrelsen, på anmälan av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, huvudman i sparbank, bolagsdelägare eller föreningsmedlem eller av tillsynsmyndighet, förordna ny styrelseledamot eller suppleant. Är styrelsen ej beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter, vare styrelseledamot och revisor skyldig göra sådan anmälan. Denna skyldighet åligger ock den som avgår eller för vilken förfall uppkommer, om anmälan kan göras av honom. Varder det eljest för länsstyrelsen kunnigt att beslutför styrelse saknas, skall förordnande meddelas. Förordnande skall av länsstyrelsen på anmälan återkallas, sedan styrelseledamot eller suppleant utsetts i den ordning som är bestämd.

Föreligger i fråga om revisor fall som i första stycket sägs, skall vad i andra stycket stadgas om anmälan hos länsstyrelsen och förordnande av styrelseledamot eller suppleant, då beslutför styrelse saknas, äga motsvarande tillämpning.

6 §.

Föreligger på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder att skyndsamt, i den ordning som är bestämd, pröva fråga om entledigande av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank, äger länsstyrelsen, på anmälan av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, huvudman i sparbank, bolagsdelägare eller föreningsmedlem eller av tillsynsmyndighet, besluta entledigande, om grund därtill finnes vara för handen. I fråga om förordnande av annan i den entledigades ställe gäller vad i 5 § andra och tredje styckena är stadgat.

7 §.

Där för styrelsen för bolag, förening eller sparbank på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder uppkommit att vid fullgörandet av sitt

uppdrag rätt tillvarataga bolagets, föreningens eller sparbankens intressen, äger länsstyrelsen, då anmälan därom sker eller det eljest varder kunnigt, entlediga ledamöterna och suppleanterna i styrelsen och förordna styrelseledamöter och styrelsesuppleanter till erforderligt antal. Sådant förordnande skall av länsstyrelsen återkallas, när ny styrelse blivit utsedd i den ordning som är bestämd.

Vad i första stycket är stadgat i fråga om styrelseledamot och styrelsesuppleant skall äga motsvarande tillämpning beträffande revisor och revisorssuppleant.

8 §.

Avser ärende, som i 5, 6 eller 7 § sägs, förordnande eller entledigande av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank, som står under inseende av central tillsynsmyndighet, åligger det länsstyrelsen att före ärendets avgörande inhämta yttrande från den centrala tillsynsmyndigheten, där sådant yttrande utan avsevärd olägenhet kan avvaktas.

9 §.

Kan på grund av förhållanden, som avses i 1 §, ärende om förordnande eller entledigande enligt 5, 6 eller 7 § ej utan avsevärd svårighet eller tidsutdräkt handläggas av länsstyrelsen i det län, där bolagets, föreningens eller sparbankens styrelse enligt bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest har sitt säte, må ärendet upptagas av länsstyrelsen i det län där behovet yppat sig. Det åligger i sådant fall denna myndighet att, såframt det kan ske, om beslut angående förordnande eller entledigande ofördröjligen underätta länsstyrelsen i förstnämnda län.

10 §.

Har, i den mån det kunnat ske, kallelse till sammanträde på betryggande sätt utgått till ledamöterna och suppleanterna i styrelse för bolag, förening eller sparbank, må, utan hinder därav att på grund av förhållanden, som avses i 1 §, icke så många kommit tillstädes att de utgöra beslutfört antal, beslut ändock fattas av de tillstädeskomna i ärende som ej tål uppskov.

11 §.

Handling, som enligt lag skall vara försedd med samtliga styrelseledamöters namnunderskrifter, skall, om hinder däremot möter på grund av förhållanden, som avses i 1 §, underskrivas av minst beslutfört antal.

12 §.

Vad i 4—11 §§ är stadgat beträffande styrelseledamöter och styrelsesuppleanter skall i tillämpliga delar gälla i fråga om likvidatorer och supp-

leanter för likvidatorer, så ock beträffande valda ombud i föreningar samt huvudmän i sparbank.

13 §.

I avseende å Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska jordbrukskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska bostadskreditkassan, sparbankernas säkerhetskassa samt fondbörsen i Stockholm, så ock å stiftelser skall vad i denna lag är stadgat beträffande bolag och föreningar vara i tillämpliga delar gällande.

14 §.

Bestämmelserna i 33 § andra stycket, 97 § 1) och 98 § lagen om aktiebolag, 91 §, 92 § första stycket och 93 § 2) lagen om bankrörelse samt 27 § andra stycket, 88 § 1) och 89 § lagen om försäkringsrörelse skola, såvitt Konungen ej annorlunda bestämmer, icke äga tillämpning i fall, då omständighet som jämlikt nämnda bestämmelser påkallar likvidation får anses bero av förhållanden, som avses i 1 §. Försäkringsaktiebolag må likväl, så länge sådan omständighet består, icke utan samtycke av försäkringsinspektionen avsluta nya försäkringar.

15 §.

Där det finnes påkallat på grund av förhållanden, som avses i 1 §, äger Konungen medgiva avvikelser från vad som stadgas i 49 § lagen om bankrörelse, 30 § förordningen om jordbrukets kreditkassor, 215 § lagen om försäkringsrörelse, 87 § tredje stycket lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar, 19 § lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar, 35 § förordningen om erkända sjukkassor, 27 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor samt 25, 29 och 33 §§ lagen om sparbanker.

Befogenhet, som efter vad i första stycket sägs eller enligt stadgande i lagen om bankrörelse, lagen om försäkringsrörelse, lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, förordningen om jordbrukets kreditkassor eller lagen om sparbanker tillkommer Konungen, må i den mån det finnes påkallat på grund av förhållanden, som avses i 1 §, av Konungen anförtros viss myndighet.

16 §.

De närmare föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 mars 1942. Förordnande, som av Konungen meddelats enligt 1 §, skall ej gälla längre än lagen äger giltighet.

Beslut som fattats enligt 2 § skall, sedan förordnande enligt 1 § upphört att gälla, vara utan verkan. Har beslutet registrerats, åligger det registreringsmyndigheten att ur registret avföra anteckning om detsamma.

Där styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, likvidator, suppleant för likvidator, ombud i förening eller huvudman i sparbank på grund av denna lag tjänstgör vid den tid, då förordnande enligt 1 § upphör att gälla, skall uppdraget fortfara, till dess annan blivit utsedd i den ordning som är bestämd, dock ej längre tid än fyra månader.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 augusti 1940.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med cheferna för social-, finans-, jordbruks- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, fråga om *särskild lagstiftning angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.*

Föredraganden anför:

»Vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden kan för ekonomiskt företag, som driver sin verksamhet såsom aktiebolag eller ekonomisk förening eller i annan sådan form att för verksamheten fordras beslut av särskilda organ för företaget — bolagsstämma, föreningssammanträde, styrelse — eller tillsyn av särskilda kontrollorgan, svårighet eller hinder uppkomma att följa lagstiftningens eller för företaget gällande bolagsordnings, stadgars eller reglementesbestämmelser angående förvaltningen av bolagets angelägenheter och tillsynen däröver. Behov kan uppkomma för företaget att utan större omgång eller tidsutdräkt vidtaga ändring i fråga om orten för styrelsens säte och svårigheter kunna uppstå att hålla stämma eller sammanträde på ort som därför är bestämd. Det kan också bli omöjligt att tillämpa det beträffande företaget bestämda sättet för kallelser eller meddelanden; tidningar kunna hava upphört att utkomma, deras spridning kan hava inskränkts eller postgången kan hava avbrutits. Än vidare kan på grund av föreliggande utomordentliga förhållanden möta hinder att i den ordning som är bestämd utse ledamöter i de särskilda organen för företaget, främst styrelse och revisorer. Och av samma orsaker kan det visa sig ogörligt att vinna ett snabbt avgörande av fråga om sådan persons entledigande. Dessa svårigheter få ökad betydelse, då de av krig eller krigsfara betingade förhållandena kunna i större utsträckning än eljest medföra behov av ändringar i organens sammansättning.

Även i andra avseenden kunna krigsförhållanden medföra hinder för företagen att fortsätta sin verksamhet under iakttagande av lagens föreskrifter. Försummad inbetalning eller underlåten anmälan om inbetalning, vid aktiebolags bildande, av minimikapitalet liksom förlust av viss större del av ak-

tiekapitalet, som enligt gällande aktiebolagsrätt medför likvidationsskyldighet, kan sålunda bero av krigsförhållandena.

I banklagstiftningen givas vissa regler om inlåningens storlek i förhållande till fonderna och — vad angår sparbanker — om värderingen av sparbanks tillgångar. I fråga om dessa regler liksom vissa i bolags- och föreningslagstiftningen upptagna bestämmelser om skyldighet att redovisa vissa fonder i särskilt angivna slag av tillgångar kunna uppställa sig svårigheter för deras efterlevnad, som torde böra föranleda att Kungl. Maj:t skall kunna medgiva avvikelser. Kungl. Maj:t synes också böra äga att delegera denna sin befogenhet åt annan myndighet.

Enligt lagen om bankrörelse och lagen om försäkringsrörelse tillkomma Kungl. Maj:t åtskilliga befogenheter i avseende å bankaktiebolag och försäkringsbolag. Detsamma är förhållandet enligt lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, förordningen om jordbrukets kreditkassor och lagen om sparbanker. Uppenbart är att krigsförhållanden kunna medföra svårighet att erhålla Kungl. Maj:ts medverkan i de fall som åsyftas i dessa lagar. Även här synes därför en delegation från Kungl. Maj:t böra kunna ifrågakomma.

Det synes erforderligt att lagbestämmelser givas, avseende att såvitt möjligt undanröja sådana av krigsförhållanden förorsakade svårigheter för bolag, föreningar och sparbanker, som nu nämnts. Med föreningar avses härvid ej endast ekonomiska föreningar.

Även i fråga om vissa för kreditgivning avsedda särskilt bildade rättssubjekt, vilka — utan att vara hänförliga till bolag eller föreningar — likväl förete väsentliga likheter med dessa, liksom ock i fråga om stiftelser torde på grund av krigsförhållanden svårigheter kunna uppstå i avseende å deras verksamhet. Bestämmelser som i sådant avseende meddelas för ovannämnda slag av särskilt bildade rättssubjekt böra fördenskull äga tillämpning jämväl å dem.

På grund av vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.* Förslaget har utarbetats under samråd med cheferna för bank- och fondinspektionen, försäkringsinspektionen och sparbanksinspektionen jämte vissa andra sakkunniga.

Beträffande förslagets särskilda bestämmelser torde följande böra anmärkas.

1 §.

I likhet med flertalet under senare tid utfärdade fullmaktslagar bör lagen kunna tillämpas ej blott vid krig utan även vid krigsfara, vari riket befinner sig, liksom eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Rubbningar i de med lagen avsedda rättssubjektens förvaltning och verksamhet kunna tänkas uppkomma redan då för rikets försvar beredskapsåtgärder av mera genomgripande omfattning vidtagas.

För att de skilda bestämmelserna i lagen skola träda i tillämpning kräves förordnande av Kungl. Maj:t.

2 §.

På grund av förhållanden som i 1 § sägs kan det vara påkallat, att ändring sker i fråga om den ort, där bolags, förenings eller sparbanks styrelse enligt bolagsordning, stadgar eller reglemente skall hava sitt säte. Med hänsyn till den skyndsamhet, som under dylika förhållanden torde bliva av nöden, kan den erforderliga ändringen ej lämpligen beslutas av stämman, förenings- eller sammanträde eller sammanträde med sparbanks huvudmän, utan ändringen har ansetts böra kunna komma till stånd genom beslut av styrelsen.

Beslut som nu sagts skall ofördröjligen registreras. Vad angår sparbanker, beträffande vilka registrering icke ifrågakommer, skall dock liksom beträffande ändring i reglementet i stället krävas stadfästelse av länsstyrelsen.

Enligt gällande lagstiftning lyder bolag, förening eller sparbank i mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, under allmän underrätt i den ort, där styrelsen har sitt säte. Har beslut fattats om förflyttning av styrelsens säte till annan ort inom riket och registrerats eller stadfästs, skall bolaget, föreningen eller sparbanken enligt förslaget i de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort dit styrelsens säte förlagts.

Beträffande ärende om länsstyrelsens stadfästelse av sådant beslut beträffande sparbank gäller, att ärendet tillhör länsstyrelsen i det län, där sparbanken enligt reglementet har sitt säte eller — om ärenden, som ankomma på nämnda länsstyrelse, på grund av krigsförhållanden överflyttats till annan länsstyrelse — sistnämnda länsstyrelse.

3 §.

I 3—10 §§ givas bestämmelser som för bolag, föreningar och sparbanker under de i samma paragrafer angivna förutsättningar underlätta hållande av bolagsstämma, förenings- eller sammanträde, ombudsmöte eller sammanträde med sparbanks huvudmän samt bevarandet av förvaltnings- och kontrollorgan för dylika samfälligheter. Bestämmelserna gälla icke sådana bolag som ej enligt lag äro verksamma genom bolagsstämma eller styrelse t. ex. handelsbolag.

Enligt såväl lagen om aktiebolag som lagen om bankrörelse och lagen om försäkringsrörelse skall bolagsstämma, såframt ej annat blivit i bolagsordningen eller — såvitt fråga är om allmänna aktiebolag, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag — av bolagsstämma bestämt, sammanträda å den ort, där styrelsen har sitt säte. Har enligt 2 § i förslaget styrelsens säte förlagts till annan ort än den som är i bolagsordningen bestämd, skall stämman sammanträda å den nya orten. Enligt lagen om sparbanker skall reglementet angiva orten för huvudmännens sammanträde. I lagen om ekonomiska föreningar, lagen om understödsföreningar och lagen om erkända

sjuk-kassor saknas bestämmelser om var föreningssammanträde eller sammanträde av valda ombud skall hållas. I de flesta fall torde emellertid stadgarna innehålla bestämmelser härom. Sådana bestämmelser kunna ock finnas i stadgar för ideella föreningar.

På grund av förhållanden som avses i 1 § kan det uppenbarligen bliva omöjligt eller åtminstone förenat med olägenhet att hålla stämma eller sammanträde å sålunda bestämd ort. Det synes då erforderligt att kunna förlägga bolagsstämma eller sammanträde till ort som vid varje tidpunkt kan finnas därför lämpad. I förevarande paragraf första stycket har fördenskull föreskrivits, att om på grund av förhållanden som avses i 1 § bolagsstämma, föreningssammanträde, ombudsmöte eller sammanträde med sparbanks huvudmän ej utan olägenhet kan hållas å ort som därför genom bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest är bestämd, styrelsen äger kalla till stämma eller sammanträde å annan lämplig ort.

Enligt lagen om aktiebolag, lagen om bankrörelse och lagen om försäkringsrörelse skall bolagsordningen angiva det sätt, varpå kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till aktieägarnas kännedom eller — i ömsesidiga försäkringsbolag — kallelser och andra meddelanden skola kungöras delägarna eller röstberättigade som icke äro delägare. Enligt lagen om sparbanker skall reglementet angiva på vilket sätt kallelse till sammanträde med huvudmännen skall ske. Motsvarande bestämmelser upptagas i lagen om ekonomiska föreningar och lagen om understödsföreningar.

Då förhållanden som avses i 1 § kunna påkalla ett annat tillvägagångssätt för kallelser och meddelanden än som är i bolagsordning, föreningsstadgar eller sparbanks reglemente eller annorledes bestämt, synas kallelser och meddelanden för sådant fall böra få ske på annat sätt som finnes betryggande, d. v. s. betryggande med hänsyn till den spridning som kalleisen kan antagas erhålla bland dem som avses därmed. Bestämmelse härom har upptagits i andra stycket första punkten.

Avvikelser från bestämmelserna om kallelsetid torde understundom finnas önskvärda. Särskilt kan därvid kortare kallelsetid framstå såsom behöflig inför hotande händelser, som kunna befaras hindra hållande av stämma. Bestämmelse härom har därför upptagits i andra stycket andra punkten. En kortare tid må emellertid komma till användning allenast där synnerliga skäl därtill föreligga. Och det kräves vidare, att kallelsen i sådant fall kungöres på sätt som med hänsyn till kallelsetiden finnes betryggande. I första hand bör därvid det normala kallelsesättet anlitas. Men om med hänsyn till den korta kallelsetiden detta förfaringssätt icke framstår såsom ändamålsenligt, kunna särskilda kallelseåtgärder bliva erforderliga, t. ex. lokala radioutsändningar, telefonbud o. s. v.

Där utan grund avvikelse sker från föreskrifterna om ort för stämma eller sammanträde eller om kallelsesätt eller kallelsetid eller där olämplig ort eller icke betryggande kallelsesätt väljes, kan detta åberopas såsom grund för klander. Att, såsom under förslaget utarbetande blivit ifrågasatt, för

stämman eller sammanträdets hållande uppställa vissa krav i fråga om tillstädeskomna — beträffande bolagsstämma närvaro av aktieägare företrädande viss del av aktiekapitalet — torde möta betänkligheter. Skulle, sedan kallelse utgått, händelse inträffa som försvårar stämmas hållande å angiven ort, kan styrelsen återkalla den utfärdade kallelsen genom meddelande i föreskriven eller eljest — enligt förevarande bestämmelser — betryggande ordning.

För det fall, att bolagsstämma eller sammanträde ej kan utlysas ens med anlitande av reglerna i 3 §, givas i förslaget endast bestämmelser till tryggnad av vad som synes angelägnast, nämligen att bolaget erhåller förvaltnings- och kontrollorgan. Däremot givas i förslaget ej bestämmelser, som möjliggöra t. ex. fastställande av balansräkning och beslut om vinstutdelning. Därmed får — liksom med frågan om ansvarsfrihet — anstå till dess bolagsstämma kan hållas.

4 §.

Att de särskilt bildade rättssubjektens förvaltning kan fortgå i möjligaste mån olindrad och den föreskrivna kontrollen över förvaltningen utövas trots förhållanden som avses i 1 §, är av stor vikt. Utgår den tid, för vilken styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorsuppleant i bolag, förening eller sparbank blivit utsedd, men kan på grund av förhållanden som avses i 1 § stämma, sammanträde eller ombudsmöte icke hållas för val eller kan eljest bestämd ordning för tillsättning icke bringas till tillämpning, synes den utväg ur denna svårighet som i första hand erbjuder sig vara, att de styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, revisorer och revisorsuppleanter som äro utsedda erhålla rätt att kvarstå, till dess tillsättning skett i den ordning som är bestämd. I enlighet härmed har stadgandet i denna paragraf avfattats.

5 §.

Under förhållanden som avses i 1 § kan oftare än eljest förfall uppkomma för styrelseledamöter och suppleanter i bolag, förening eller sparbank. Styrelseledamot eller suppleant kan exempelvis inkallas till militärtjänstgöring eller bliva urståndsatt att fullgöra sitt uppdrag därigenom att förbindelserna bliva avbrutna mellan den ort där han vistas och den del av landet där bolagets verksamhet huvudsakligen drives. Antalet styrelseledamöter och suppleanter kan ock minskas därigenom att styrelseledamot eller suppleant avlider eller avgår. För att bolagets, föreningens eller sparbankens förvaltning skall kunna fortgå, är det en nödvändig förutsättning, att behörig styrelse finnes. Eljest inträder enligt vissa lagbestämmelser likvidationsskyldighet.

Beträffande åtminstone de större aktiebolagens förvaltning märkes, att den ekonomiska utvecklingen medfört, att den löpande förvaltningen utövas av en hos bolaget anställd affärsledare, verkställande direktör, som vanligen är ledamot av bolagets styrelse. Ansvar för förvaltningen av bo-

lagets angelägenheter åvilar emellertid styrelsen. Även om verkställande direktören — ehuru hans befogenhet att handla för bolaget är grundad på uppdrag från styrelsen — skulle på grund av uppdraget eller enligt grundsatserna för handlande utan uppdrag (*gestio negotii*) anses äga tillsvidare fortsätta att i begränsad omfattning handla för bolaget, därest behörig styrelse icke skulle finnas eller hinder skulle uppkomma för styrelsen att handhava förvaltningen, är det tydligt, att ett enligt lagens regler behörigt förvaltningsorgan för bolaget måste snarast möjligt åter komma till stånd. Om dödsfall, avgång eller tjänstgöringshinder inträffar och styrelsen på grund av förhållanden som avses i 1 § ej kan fullständigas i den ordning som är bestämd, böra därför regler om styrelsens fullständigande givas. Dessa regler böra gälla jämväl styrelse för annat bolag, för förening och för sparbank.

Avgår eller avlider styrelseledamot eller inträffar förfall för honom och finnes ej suppleant, uppkommer — om på grund av förhållanden som avses i 1 § hinder möter mot utseende av styrelseledamot eller suppleant i den ordning som är bestämd — fråga huru styrelsen skall kunna lämpligen fullständigas. Det har övervägts att för ifrågavarande fall medgiva kvarstående styrelseledamöter rätt att utse annan ledamot i stället för ledamot, som avgått eller avlidit, och suppleant för styrelseledamot, som genom förfall är hindrad att tjänstgöra, samt att allenast för det fall, att kvarstående ledamöter ej finnas, uppdraga åt länsstyrelse att förordna styrelseledamöter och suppleanter till lämpligt antal. En sådan ordning, enligt vilken i regel de utsedda förtroendemännen komplettera styrelsen, har den fördelen att den möjliggör snabb åtgärd utan anlitande av de till följd av krigsförhållandena starkt betungade myndigheterna. Å andra sidan kan en dylik självkomplettering vara förbunden med risker både såtillvida att kvarstående styrelseledamöter kunna frestas att underlåta anlitande av stämman eller annat dylikt organ, ehuru det kan ske, och såtillvida att missbruk vid personvalet kan tänkas inträffa. Det har därför ansetts lämpligast att styrelseledamot eller styrelsesuppleant tillsättes genom förordnande av länsstyrelse. Ofta torde länsstyrelsen komma att följa förslag av de kvarstående, när de äro ense, om ej särskilda skäl tala däremot. Länsstyrelsens förordnande kommer i sådana fall att i verkligheten motsvara en kontrollerad självkomplettering. Därest fullständigande av styrelsen föreskrives endast för det fall att styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter, lär icke behov av förordnande uppkomma i alltför stor omfattning.

I förevarande paragraf första stycket föreslås därför, att om styrelseledamot i bolag, förening eller sparbank avgår eller avlider eller förfall uppkommer för styrelseledamot och på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder möter mot utseende, i den ordning som är bestämd, av styrelseledamot eller styrelsesuppleant, med tillsättning av styrelseledamot eller suppleant må, ändå att suppleant ej finnes, anstå, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter. När det föreskrivna antalet styrelseledamöter ej kan upprätthållas till följd av förhållanden som avses i 1 §, finnes

således behörig styrelse ända till dess antalet styrelseledamöter och suppleanter nedgått under beslutfört antal.

Då på grund av förhållanden som avses i 1 § hinder möter mot utseende, i den ordning som är bestämd, av styrelseledamot eller styrelsesuppleant, äger enligt andra stycket länsstyrelsen, när styrelseledamot avgår eller avlider och suppleant ej finnes, förordna ny styrelseledamot och, när förfall uppkommer för styrelseledamot och suppleant saknas, förordna suppleant. Länsstyrelsen äger således meddela förordnande, så snart antalet styrelseledamöter och suppleanter nedgått under det föreskrivna antalet styrelseledamöter. För förordnande förutsättes dock, att anmälan göres av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, huvudman i sparbank, aktieägare eller annan bolagsdelägare eller föreningsmedlem eller av tillsynsmyndighet.

Skyldighet att göra anmälan inträder, när styrelsen ej är beslutförd med kvarstående styrelseledamöter och suppleanter. Först då måste styrelsen fullständigas. Sådan skyldighet åvilar styrelseledamot och revisor samt jämväl den som avgår eller för vilken förfall uppkommer, om han kan göra anmälan. Varder det eljest för länsstyrelsen kunnigt att beslutförd styrelse saknas, skall länsstyrelsen meddela förordnande ex officio. Av länsstyrelsen meddelat förordnande skall på anmälan återkallas, sedan styrelseledamot eller suppleant utsetts i den ordning som är bestämd.

Då det är angeläget att ej blott förvaltningsorganet utan även kontrollorganet upprätthålles, bör, om revisor avgår eller avlider och revisorssuppleant ej finnes, revisor förordnas av länsstyrelsen. Uppkommer förfall för revisor och saknas suppleant, bör suppleant förordnas. I tredje stycket föreskrives därför att, därest i fråga om revisor fall som i första stycket sägs föreligger, vad i andra stycket stadgas om anmälan hos länsstyrelsen och förordnande av styrelseledamot eller suppleant, då beslutförd styrelse saknas, skall äga motsvarande tillämpning.

6 §.

Uppkommer fråga om entledigande av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank, och föreligger på grund av förhållanden som avses i 1 § hinder mot skyndsamt prövning av frågan, synas särskilda åtgärder böra kunna tillgripas. En tillfredsställande lösning torde kunna vinnas, därest för sådant fall länsstyrelsen erhåller rätt att entlediga styrelseledamoten eller suppleanten. Förutsättning för länsstyrelsens ingripande bör emellertid vara att anmälan göres av styrelseledamot eller styrelsesuppleant, av revisor, revisorssuppleant, huvudman i sparbank, bolagsdelägare eller föreningsmedlem eller av tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen skall vid ärendets avgörande pröva att grund till entledigande finnes vara för handen. I enlighet med vad sålunda anförts har föresvarande paragraf första punkten avfattats.

Har länsstyrelsen entledigat revisor eller revisorssuppleant, skall tillika annan förordnas i den entledigades ställe. Har styrelseledamot eller styrelse-

suppleant entledigats, skall länsstyrelsen ock förordna ny styrelseledamot eller styrelsesuppleant, för den händelse styrelsen därförutan ej är beslutför. Eljest skall för förordnande av ny styrelseledamot eller styrelsesuppleant länsstyrelsen avvakta anmälan jämlikt 5 § andra stycket. I enlighet härmed har bestämmelsen i andra punkten avfattats.

I fråga om förordnande enligt denna paragraf skall gälla vad i 5 § andra stycket sista punkten är stadgat.

7 §.

På grund av förhållanden som i 1 § sägs kan det inträffa, att — ehuru beslutför styrelse för bolag, förening eller sparbank finnes och styrelsen är oförhindrad att utöva förvaltningen av företagets angelägenheter — densamma t. ex. på grund av obehörigt inflytande kan vara i den belägenheten, att den icke kan rätt tillvarata bolagets, föreningens eller sparbankens intressen. I sådant fall bör länsstyrelsen äga att entlediga ledamöterna och suppleanterna i styrelsen och i deras ställe förordna styrelseledamöter och styrelsesuppleanter till erforderligt antal. Med hänsyn till detta hinders beskaffenhet och den allmänna betydelsen av att en av främmande inflytelser oavhängig styrelse finnes synes länsstyrelsen böra hava initiativrätt till entledigande av denna orsak. I betraktande av svårigheten att avgöra, genom vilken eller vilka av styrelsens ledamöter det obehöriga inflytandet utövas, böra samtliga styrelseledamöter och styrelsesuppleanter entledigas, länsstyrelsen naturligen obetaget att vid förordnande av nya ledamöter och suppleanter medtaga den eller dem av de förutvarande, som finnas lämpligen böra bibehållas i styrelsen. Liksom av länsstyrelsen jämlikt 5 eller 6 § meddelat förordnande skall förordnande enligt förevarande paragraf på anmälan återkallas, när ny styrelse blivit utsedd i den ordning som är bestämd. Länsstyrelsen skall naturligtvis härvid undersöka att nämnda förutsättning är för handen. Skulle länsstyrelsen finna den i sådan ordning utsedda styrelsen vara föremål för obehörigt inflytande, bör naturligtvis förordnandet bestå och den nya styrelsen entledigas.

Då ej blott förvaltningsorganet utan även kontrollorganet kan tänkas bliva utsatt för obehöriga inflytelser, skall länsstyrelsen under angivna förutsättningar äga rätt att entlediga och förordna jämväl revisor och revisorssuppleant. I fråga om återkallande av sådant förordnande skall ock gälla vad om återkallande av förordnande av styrelseledamot eller styrelsesuppleant stadgats.

8 §.

Avser ärende som i 5, 6 eller 7 § sägs förordnande eller entledigande av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i sådana särskilt bildade rättssubjekt, som stå under tillsyn av viss myndighet, synes det lämpligt att länsstyrelsen före ärendets avgörande inhämtar yttrande från denna. Yttrande bör sålunda inhämtas i fråga om styrelse för bankaktiebolag, centralkassa för jordbrukskredit och jordbrukskassa från

bank- och fondinspektionen, i fråga om styrelse för försäkringsaktiebolag och ömsesidigt försäkringsbolag från försäkringsinspektionen, i fråga om styrelse för understödsförening, som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet, från socialstyrelsen och i fråga om styrelse för annan understödsförening från pensionsstyrelsen. I fråga om sparbank — som är understadad tillsyn dels av länsstyrelse och dels av sparbanksinspektionen — skall yttrande inhämtas från sparbanksinspektionen. Med hänsyn till det behov av skyndsamt handläggning, som kan föreligga, torde emellertid skyldigheten att inhämta yttrande böra begränsas till fall, då sådant yttrande utan avsevärd olägenhet kan avvaktas. I enlighet med vad sålunda anförts har bestämmelsen i förevarande paragraf avfattats.

9 §.

Där enligt gällande lag vissa uppgifter tillkomma länsstyrelse i avseende å bolag, förening eller sparbank, är länsstyrelsen i det län, där bolagets, föreningens eller sparbankens styrelse enligt bolagsordning, stadgar eller reglemente har sitt säte, behörig myndighet. Hava på grund av krigsförhållanden ärenden, som ankomma på nämnda länsstyrelse, överflyttats till annan länsstyrelse, är sistnämnda länsstyrelse behörig myndighet. Har enligt 2 § förevarande lag styrelsen beslutat ändring i fråga om orten för styrelsens säte, är länsstyrelsen i det län, dit styrelsens säte förlagts, behörig myndighet. Även ärende om förordnande eller entledigande enligt 5, 6 eller 7 § bör i första hand handläggas av länsstyrelsen i det län, där bolagets, föreningens eller sparbankens styrelse enligt bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest har sitt säte. Kan emellertid på grund av förhållanden som avses i 1 § sådant ärende ej utan avsevärd svårighet eller tidsutdräkt handläggas av den länsstyrelse som sålunda är behörig, bör det kunna upptagas av länsstyrelsen i det län där behovet yppat sig. Bestämelse härom har upptagits i förevarande paragraf första punkten.

Har ärende av länsstyrelse upptagits till handläggning med stöd av bestämmelsen i förevarande paragraf första punkten, synes till undvikande av kolliderande rättshandlingar underrättelse böra givas länsstyrelsen i det län, där bolagets styrelse har sitt säte. Om de ärenden som ankomma på nämnda länsstyrelse överflyttats till annan länsstyrelse, skall underrättelsen givas denna. I enlighet härmed har bestämmelsen i förevarande paragraf andra punkten avfattats.

Med hänsyn till den möjlighet som genom 2 § förslaget öppnats för styrelsen för bolag, förening och sparbank att utan större tidsutdräkt förlägga styrelsens säte till ort som finnes ur bolagets, föreningens eller sparbankens synpunkter lämplig torde bestämmelsen i förevarande paragraf första punkten endast undantagsvis behöva komma till användning. Någon större fara för att förordnanden givas av flera länsstyrelser torde därför ej komma att föreligga. Men skulle av en länsstyrelse givet förordnande innebära att ett annat ej var erforderligt, kan återkallande påfordras.

10 §.

Vare sig ledamöter och suppleanter i styrelse för bolag, förening eller sparbank finnas till det antal som är bestämt eller antalet nedgått till vad som erfordras för beslutförhet, kunna på grund av förhållanden som avses i 1 § svårigheter möta för dem att infinna sig till sammanträde i beslutfört antal. Detta kunde hava till följd, att styrelsen bleve ur stånd att fatta beslut. Då det kan vara av stor vikt att beslut ofördröjligen kan fattas, skulle det uppenbarligen kunna lända till betydande olägenhet om en sådan följd obetingat skulle inträda. I förslaget har därför upptagits bestämmelse, att om kallelse till sammanträde — i den mån det kunnat ske — på betryggande sätt utgått till ledamöter och suppleanter i styrelse för bolag, förening eller sparbank, beslut må, utan hinder därav att på grund av förhållanden som avses i 1 § icke så många kommit tillstådes att de utgöra beslutfört antal, fattas av de tillstådeskomna i ärende som ej tål uppskov. Där ej i bolagsordning, stadgar eller reglemente givna regler för omröstning kunna tillämpas, kan beslut fattas med enkel majoritet och med utslagsröst för ordföranden vid lika röstetal.

11 §.

I vissa fall skall enligt gällande lag handling, som ingives till registeringsmyndigheten, vara försedd med samtliga styrelseledamöters namnunderskrifter. I sådant fall skall vid förfall för styrelseledamot suppleant underskriva handlingen, så att i vart fall namnunderskrifterna motsvara det föreskrivna antalet ledamöter i styrelsen. Om handlingen ej är sålunda underskriven, kan registrering icke beviljas. Då emellertid på grund av förhållanden som avses i 1 § hinder kan möta mot underskrift av ledamöter och suppleanter till sådant antal, har för dessa fall en undantagsbestämmelse ansetts böra givas. Under dylika omständigheter är tillfyllest, om styrelseledamöter och styrelsesuppleanter till minst beslutfört antal verkställt undertecknandet. En förklaring därom, att hinder mött mot handlingens förseende med underskrifter till antal motsvarande antalet styrelseledamöter, synes, om den ej motsäges av omständigheterna, böra vid registreringsärendes behandling kunna godtagas.

12 §.

Samma skäl som föranlett bestämmelserna i 4—11 §§ rörande styrelseledamöter och styrelsesuppleanter göra sig gällande även beträffande likvidatorer och suppleanter för likvidatorer. I förevarande paragraf har därför upptagits bestämmelse att vad i 4—11 §§ är stadgat beträffande styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i tillämpliga delar skall gälla i fråga om likvidatorer och suppleanter för likvidatorer. I enlighet med denna bestämmelse äger sålunda exempelvis länsstyrelse, där hinder möter mot val å bolagsstämma, enligt 5 § andra stycket förordna likvidatorer och suppleanter för dem. Visserligen finnes redan enligt gällande bolags- och föreningslagstift-

ning möjlighet att genom rättens försorg erhålla förordnande av likvidatorer, men den torde under förhållanden, som här avses, vara alltför tidsödande.

Enligt gällande lagstiftning om understödsföreningar liksom enligt förordningen om erkända sjukkassor skola i vissa fall föreningssammanträdes befogenheter utövas av valda ombud. Och enligt lagen om sparbanker skola huvudmän såsom representanter för insättarna övervaka sparbanks förvaltning. Jämväl i fråga om dylika ombud och i fråga om huvudmän i sparbank skola bestämmelserna i 4—11 §§ vara i tillämpliga delar gällande. Då på grund av förhållanden som avses i 1 § hinder möter mot utseende i den ordning som är bestämd av huvudman i sparbank eller av ombud som nyss nämnts, äger sålunda enligt 5 § andra stycket länsstyrelsen förordna ny huvudman eller nytt ombud, när huvudman eller ombud avgår eller avlider. Skulle blott förfall för huvudman eller ombud föreligga, synes allenast tillfällig ersättare böra utses.

13 §.

Vissa för kreditgivning avsedda särskilt bildade rättssubjekt, vilka icke kunna hänföras till vare sig bolag eller föreningar, äro beträffande förvaltningen och kontrollen organiserade i huvudsaklig överensstämmelse med bolag och föreningar. Hit höra Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska jordbrukskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska bostadskreditkassan och sparbankernas säkerhetskassa. Vad i denna lag är stadgat beträffande bolag och föreningar synes därför i tillämpliga delar böra gälla även i avseende å nämnda inrättningar. Detsamma bör gälla fondbörsen i Stockholm. Jämväl å stiftelser bör vad i lagen är stadgat angående bolag och föreningar vara i tillämpliga delar gällande. I överensstämmelse härmed har stadgandet i förevarande paragraf avfattats.

14 §.

Vissa av de i lagen om aktiebolag, lagen om bankrörelse och lagen om försäkringsrörelse upptagna likvidationsbestämmelserna äro av den art, att förhållanden som avses i 1 § kunna medföra att de bliva tillämpliga, ehuru bolagets trädande i likvidation skulle lända till skada ej blott för bolaget utan även för borgenärer och det allmänna. Det har därför synts böra övervägas, om icke under åsyftade utomordentliga förhållanden ifrågavarande likvidationsbestämmelser böra kunna sättas ur kraft.

En dylik bestämmelse är den i 33 § andra stycket lagen om aktiebolag upptagna, enligt vilken likvidationsskyldighet inträder om icke inom viss tid efter utgången av den för aktiernas inbetalning bestämda tid och därpå följande anmaning från registreringsmyndigheten anmälts att full betalning erlagts för aktier motsvarande minimikapitalet. Denna bestämmelse skulle kunna medföra stora olägenheter, där hinder mot betalning eller anmälan beror av förhållanden som avses i 1 §. Enligt 97 § 1) lagen om aktiebolag skall vidare aktiebolag träda i likvidation, då aktiekapitalet till två tredje-

delar eller den mindre del, som kan vara bestämd i bolagsordningen, gått förlorat och ej inom tre månader efter det bolagsstämman erhållit meddelande därom bristen blivit fylld. Under krig och därmed inträffande förändringar i konjunkturerna kan det tydligen lätt hända, att värdet av ett bolags tillgångar nedgår därhän att aktiekapitalet till så stor del som avses i 97 § 1) lagen om aktiebolag saknar täckning. Då emellertid de förhållanden, som föranlett värdeminskningen, kunna vara övergående och det i vart fall kan framstå såsom synnerligen önskvärt att bolaget icke tvingas att upphöra på ifrågavarande grund, synes icke heller denna bestämmelse eller bestämmelsen i 98 § lagen om aktiebolag, angående skyldighet för styrelsen att göra anmälan om brist i aktiekapitalet till bolagsstämman m. m., böra äga tillämpning, där bristen i aktiekapitalet får anses bero av förhållanden som avses i 1 § denna lag. För undvikande av missbruk synes dock Kungl. Maj:t böra äga föreskriva, att bestämmelserna likväl, helt eller delvis, skola äga tillämpning.

I 93 § 2) lagen om bankrörelse har upptagits bestämmelse att bankaktiebolag skall träda i likvidation, då grundfonden ej blivit till hela sitt belopp inbetald inom ett år från bolagets bildande. I 92 § första stycket samma lag föreskrives likvidationsskyldighet för det fall att — efter det tio procent av grundfonden förlorats — för grundfondens återställande erforderlig teckning eller inbetalning av tillskott icke skett inom viss tid, varjämte i 91 § nämnda lag upptagits bestämmelser om styrelsen åvilande skyldigheter, där det visat sig eller anledning till antagande föreligger att grundfonden till angiven del gått förlorad. I 27 § andra stycket, 88 § 1) och 89 § lagen om försäkringsrörelse upptagas bestämmelser motsvarande dem i 33 § andra stycket, 97 § 1) och 98 § lagen om aktiebolag. Vad ovan anförts om bestämmelserna i 33 § andra stycket, 97 § 1) och 98 § lagen om aktiebolag har tillämplighet jämväl å de i 93 § 2), 92 § första stycket och 91 § lagen om bankrörelse upptagna bestämmelserna liksom ock å bestämmelserna i 27 § andra stycket, 88 § 1) och 89 § lagen om försäkringsrörelse.

I enlighet med vad sålunda anförts har i förevarande paragraf första punkten stadgats, att såvitt ej Kungl. Maj:t annorlunda bestämmer, bestämmelserna i 33 § andra stycket, 97 § 1) och 98 § lagen om aktiebolag, 91 §, 92 § första stycket och 93 § 2) lagen om bankrörelse samt 27 § andra stycket, 88 § 1) och 89 § lagen om försäkringsrörelse icke skola äga tillämpning i fall, då omständighet som jämlikt nämnda bestämmelser påkallar likvidation får anses bero av förhållanden, som avses i 1 §.

I fråga om försäkringsaktiebolag torde den inskränkningen böra göras, att ett bolag, beträffande vilket sådan omständighet föreligger, icke skall utan att försäkringsinspektionen ger bolaget sitt samtycke äga fortsätta att avsluta nya försäkringar. Bestämmelse härom har upptagits i förevarande paragraf andra punkten.

Enligt bestämmelsen i första punkten kunna sålunda här åsyftade bolag vara befriade från den i aktiebolags- samt bank- och försäkringslagstiftningen föreskrivna skyldigheten att, när anledning till antagande föreligger att aktiekapitalet eller grundfonden till angiven del förlorats, upprätta bok-

slut (likvidationsbalans). Styrelsens plikt att förvalta bolagets angelägenheter innefattar dock skyldighet att noggrant följa de förändringar som inträda i bolagets ställning. Denna skyldighet åvilar styrelsen gentemot såväl aktieägarna som bolagets borgenärer. I fråga om bankaktiebolag har denna skyldighet kommit till uttryck i de i lagen om bankrörelse upptagna föreskrifterna om månatliga rapporter till tillsynsmyndigheten. Vad angår försäkringsaktiebolag förlorar sådant bolag enligt förevarande paragraf andra punkten, såvida icke särskilt tillstånd gives, rätten att fortsätta att avsluta nya försäkringar, när bolagets ställning blivit sådan som avses i 88 § 1) lagen om försäkringsrörelse. Därav följer att styrelsen för försäkringsaktiebolag måste vara skyldig att, där anledning finnes till misstanke, kontrollera huruvida bolagets ställning är sådan att nya försäkringar icke må avslutas. Och för detta ändamål kan styrelsen vara nödsakad upprätta likvidationsbalans.

15 §.

På grund av förhållanden som avses i 1 § kan behov uppkomma av dispens från bestämmelserna i 49 § lagen om bankrörelse om inlåningsrätt för bankaktiebolag, från bestämmelserna i 25 § lagen om sparbanker om inlåningsrätt för sådana banker samt från reglerna i 33 § sistnämnda lag om värderingen av sparbanks tillgångar. Behov kan även uppkomma av medgivande till avvikelser från de bestämmelser om skyldighet att redovisa täckning för fond i vissa slag av tillgångar, vilka äro givna i 215 § lagen om försäkringsrörelse, 87 § tredje stycket lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar och 19 § lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar, 35 § förordningen om erkända sjukkassor och 27 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor. Behov torde ock kunna uppkomma av medgivande till avvikelser från bestämmelserna om redovisning av kassareserv i 49 § lagen om bankrörelse, 30 § förordningen om jordbrukets kreditkassor och 29 § lagen om sparbanker.

I förevarande paragraf första stycket föreslås därför upptagande av stadgande, enligt vilket Kungl. Maj:t, där det finnes påkallat på grund av förhållanden, som avses i 1 §, skall äga medgiva avvikelser från bestämmelserna i nämnda lagrum. Sådana avvikelser kunna av Kungl. Maj:t medgivas genom särskild dispens eller genom utfärdande av vissa allmänna föreskrifter.

Den dispensrätt, som genom bestämmelsen i första stycket tillkommer Kungl. Maj:t, bör Kungl. Maj:t äga uppdraga åt viss myndighet att av denna utövas inom de gränser Kungl. Maj:t bestämmer; i första hand torde därvid vederbörande centrala tillsynsmyndighet ifrågakomma. Kungl. Maj:t bör vidare äga uppdraga åt myndigheten att utöva befogenheter som enligt bank- och försäkringslagstiftningen samt lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet ävensom förordningen om jordbrukets kreditkassor tillkomma Kungl. Maj:t. Sålunda förekomma särskilt i lagen om bankrörelse och lagen om försäkringsrörelse ett flertal stadganden, enligt vilka på Kungl. Maj:t ankomma åtskilliga befogenheter i avseende å bankaktie-

bolag och försäkringsbolag. Vad angår bankaktiebolag ankommer sålunda på Kungl. Maj:t bl. a. att stadfästa bolagsordning samt meddela tillåtelse till bankrörelsens drivande, oktroj, (3 §) ävensom att bevilja förlängning av oktroj (90 §) och förklara oktroj förverkad (235 och 235 a §§). Vidare skall sökas Kungl. Maj:ts stadfästelse å bolagsordningsändring (86 §). Kungl. Maj:t må på framställning av bankaktiebolags styrelse medgiva viss avvikelse från bestämmelserna om kassareservens storlek (49 §). För förvärv av visst slags tillgångar erfordras Kungl. Maj:ts tillstånd (45 §), så ock för bankbolags övertagande av annat bankbolags eller sparbanks rörelse (254 a §) ävensom för bankaktiebolags utövande av verksamhet vid avdelningskontor å annan ort än där huvudkontoret är beläget (52 a §). I fråga om försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag erfordras enligt lagen om försäkringsrörelse bl. a. Kungl. Maj:ts stadfästelse å bolagsordning ävensom å ändring av bolagsordning (3 och 117 §§). Kungl. Maj:t äger ock — där bolagsordningen eller övriga för bolagets verksamhet stadfästa grunder finnas icke längre vara betryggande — på anmälan av försäkringsinspektionen förelägga försäkringsbolag att vidtaga erforderliga åtgärder för rättelses vinnande, så ock, om sådana åtgärder icke vidtagas, förbjuda fortsättning av bolagets verksamhet och förordna att bolaget skall träda i likvidation (228 §). Kungl. Maj:t förordnar allmänt ombud i försäkringsbolags konkurs (230 §).

Visserligen torde under förhållanden som avses i 1 § åtskilliga frågor där Kungl. Maj:ts medverkan är föreskriven endast undantagsvis uppkomma. Men behov kan uppstå exempelvis av flyttning av huvudkontor eller avdelningskontor och möjligen av andra åtgärder, till vilka medgivande av Kungl. Maj:t erfordras. Med hänsyn till att under krigsförhållanden svårigheter kunna uppstå för Kungl. Maj:t att ägna nödig handläggning åt sådana ärenden, synes det lämpligt att — därest behov av skyndsam åtgärd erfordras — befogenhet som sålunda tillkommer Kungl. Maj:t må kunna utövas av vederbörande tillsynsmyndighet.

I förevarande paragraf andra stycket föreslås därför bestämmelse, att befogenhet, som efter vad i första stycket sägs eller enligt stadgande i lagen om bankrörelse, lagen om försäkringsrörelse, lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, förordningen om jordbrukets kreditkassor eller lagen om sparbanker tillkommer Kungl. Maj:t, må i den mån det finnes påkallat på grund av förhållanden, som avses i 1 §, av Kungl. Maj:t anförtros viss myndighet.

Delegation synes icke böra äga rum av frågor om beviljande, om förlängning eller indragning av oktroj och om förverkande av oktroj. Dessa frågor torde — i betraktande av deras för bolaget avgörande betydelse — få anses vara av den beskaffenhet att de icke ens under krigsförhållanden böra dragas från Kungl. Maj:ts avgörande.

16 §.

Vissa tillämpningsföreskrifter torde bliva erforderliga. Att under tid, då förordnande enligt 1 § gäller, i lag eller författning eller i bolagsordning,

stadgar eller reglemente eller eljest givna stadganden icke gälla, i den mån de strida mot vad enligt förordnandet blivit bestämt, synes uppenbart; uttryckligt lagbud härutinnan torde därför icke erfordras. Men med de stadganden, från vilka i 2—15 §§ givna bestämmelser stadga avvikelser, kunna andra föreskrifter äga omedelbart samband. Vid tillämpningen av dessa föreskrifter skola de naturligtvis i erforderlig mån lämpas med hänsyn till innehållet i sistnämnda bestämmelser. Sålunda skola exempelvis föreskrifterna om anmälan för registrering och om registreringsmyndighetens åtgärder underkastas sådan jämkning som påkallas av här givna bestämmelser. Härutinnan kunna vissa föreskrifter visa sig erforderliga. Bestämmelsen i 15 § andra stycket, enligt vilken delegationsrätt tillkommer Kungl. Maj:t, föranleder ock, där nämnda rätt tages i anspråk, utfärdande av närmare tillämpningsföreskrifter. Dylika föreskrifter torde böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

Slutstadgandet.

Lagen torde böra gälla till och med den 31 mars 1942. Förordnande som meddelats av Kungl. Maj:t med stöd av 1 § skall ej gälla längre än lagen äger giltighet.

Sedan förordnande enligt 1 § upphört att gälla, bör beslut som fattats enligt 2 § vara utan verkan. Har beslutet registrerats, skall det åligga registreringsmyndigheten att ex officio ur registret avföra anteckning om det samma.

Denna lag, som bland annat avser att underlätta vidmakthållandet av de med lagen åsyftade rättssubjektens förvaltnings- och kontrollorgan, kan medföra att, då förordnande enligt 1 § upphör att gälla, ett flertal till sådana organ hörande personer finnas, vilkas tjänstgöring grundar sig på ifrågasvarande undantagslagstiftning. Det synes av praktiska skäl lämpligt, att sådan persons uppdrag ej omedelbart upphör i och med att förordnande enligt 1 § upphör att gälla utan fortfar intill dess annan blivit utsedd i den ordning som är bestämd; dock synes uppdraget ej böra i avvaktan härå bestå annat än under viss kortare tid. En tid av fyra månader torde härutinnan vara lämplig. Efter utgången av denna tid inträda sålunda de påföljder, som enligt gällande lag följa exempelvis av att aktiebolag saknar till registret anmäld, behörig styrelse.»

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågasvarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Stefan Stiernstedt.

F ö r s l a g

till

L a g

med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen förordna, att bestämmelserna i 2—15 §§ skola tillämpas.

2 §.

Uppkommer på grund av förhållanden, som avses i 1 §, behov av ändring i fråga om den ort inom riket, där bolags, förenings eller sparbanks styrelse skall hava sitt säte, må sådan ändring beslutas av styrelsen, som ofördröjligen skall anmäla beslutet för registrering eller såvitt angår sparbank för stadfästelse av länsstyrelsen.

Sedan beslutet blivit registrerat eller stadfäst, skall bolaget, föreningen eller sparbanken i de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort dit styrelsens säte förlagts.

3 §.

Kan på grund av förhållanden, som avses i 1 §, bolagsstämma, förenings-sammanträde, ombudsmöte eller sammanträde med sparbanks huvudmän ej utan olägenhet hållas å ort, som därför genom bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest är bestämd, äger styrelsen kalla till stämma eller sammanträde å annan lämplig ort.

Då det finnes av förhållanden, som avses i 1 §, påkallat, må, utan hinder av vad som beträffande bolag, förening eller sparbank är bestämt om sättet för kallelse till stämma eller sammanträde eller för bringande av andra meddelanden till bolagsdelägaras, föreningsmedlems eller andras kännedom, kallelse och meddelande ske på annat sätt som finnes betryggande. Kallelse må ock utfärdas inom kortare tid före stämma eller sammanträde än som är bestämd, där synnerliga skäl därtill föreligga och kallelsen kungöres på sätt som med hänsyn till kallelsetiden finnes betryggande.

4 §.

Möter på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder mot utseende, i den ordning som är bestämd, av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank, äger styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd gått till ända, kvarstå till dess ny tillsättning skett.

5 §.

Avgår eller avlider styrelseledamot i bolag, förening eller sparbank eller uppkommer förfall för styrelseledamot, och möter på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder mot utseende, i den ordning som är bestämd, av styrelseledamot eller styrelsesuppleant, må, ändå att suppleant ej finnes, med tillsättning av styrelseledamot eller suppleant anstå, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter.

Länsstyrelsen äger i fall som i första stycket sägs, på anmälan av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, huvudman i sparbank, bolagsdelägare eller föreningsmedlem eller av tillsynsmyndighet, förordna ny styrelseledamot eller suppleant. Är styrelsen ej beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter, vare styrelseledamot och revisor skyldig göra sådan anmälan. Denna skyldighet åligger ock den som avgår eller för vilken förfall uppkommer, om av honom anmälan kan göras. Varder det eljest för länsstyrelsen kunnigt att beslutför styrelse saknas, skall förordnande meddelas. Förordnande skall av länsstyrelsen på anmälan återkallas, sedan styrelseledamot eller suppleant utsetts i den ordning som är bestämd.

Föreligger i fråga om revisor fall som i första stycket sägs, skall vad i andra stycket stadgas om anmälan hos länsstyrelsen och förordnande av styrelseledamot eller suppleant, då beslutför styrelse saknas, äga motsvarande tillämpning.

6 §.

Föreligger på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder mot skyndsamt prövning i den ordning som är bestämd av fråga om entledigande av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank, äger länsstyrelsen, på anmälan av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, huvudman i sparbank, bolagsdelägare eller föreningsmedlem eller av tillsynsmyndighet, besluta entledigande, om grund därtill finnes vara för handen. Det åligger länsstyrelsen att förordna annan i den entledigades ställe, ny styrelseledamot eller styrelsesuppleant dock allenast där styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter. I fråga om förordnandet skall gälla vad i 5 § andra stycket sista punkten sägs.

7 §.

Där för styrelsen för bolag, förening eller sparbank på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder uppkommit att vid fullgörandet av sitt uppdrag rätt tillvarataga bolagets, föreningens eller sparbankens intressen, äger länsstyrelsen, då anmälan därom sker eller det eljest varder kunnigt, entlediga ledamöterna och suppleanterna i styrelsen och förordna styrelseledamöter och styrelsesuppleanter till erforderligt antal. Sådant förordnande skall av länsstyrelsen återkallas, när ny styrelse blivit utsedd i den ordning som är bestämd.

Vad i första stycket är stadgat i fråga om styrelseledamot och styrelsesuppleant skall äga motsvarande tillämpning beträffande revisor och revisorssuppleant.

8 §.

Avser ärende, som i 5, 6 eller 7 § sägs, förordnande eller entledigande av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bankaktiebolag, centralkassa för jordbrukskredit, jordbrukskassa, försäkringsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag, understödsförening eller sparbank, åligger det länsstyrelsen att före ärendets avgörande inhämta yttrande från den centrala tillsynsmyndigheten, där sådant yttrande utan avsevärd olägenhet kan avvaktas.

9 §.

Kan på grund av förhållanden, som avses i 1 §, ärende om förordnande eller entledigande enligt 5, 6 eller 7 § ej utan avsevärd svårighet eller tidsutdräkt handläggas av länsstyrelsen i det län, där bolagets, föreningens eller sparbankens styrelse enligt bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest har sitt säte, må ärendet upptagas av länsstyrelsen i det län där behovet yppat sig. Det åligger i sådant fall denna myndighet att, såframt det kan ske, om beslut angående förordnande eller entledigande ofördröjligen underätta länsstyrelsen i förstnämnda län.

10 §.

Har, i den mån det kunnat ske, kallelse till sammanträde på betryggande sätt utgått till ledamöter och suppleanter i styrelse för bolag, förening eller sparbank, må, utan hinder därav att på grund av förhållanden, som avses i 1 §, icke så många kommit tillstädes att de utgöra beslutfört antal, beslut ändock fattas av de tillstädeskomna i ärende som ej tål uppskov.

11 §.

Handling, som enligt lag skall vara försedd med samtliga styrelseledamöters namnunderskrifter, skall, om hinder däremot möter på grund av förhållanden, som avses i 1 §, underskrivas av minst beslutfört antal.

12 §.

Vad i 4—11 §§ är stadgat beträffande styrelseledamöter och styrelsesuppleanter skall i tillämpliga delar gälla i fråga om likvidatorer och suppleanter för likvidatorer, så ock beträffande valda ombud i föreningar samt huvudmän i sparbank.

13 §.

I avseende å Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska jordbrukskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska bostadskreditkassan, sparbankernas säkerhetskassa samt fondbörsen i Stockholm så ock stiftelser skall vad i denna lag är stadgat beträffande bolag och föreningar vara i tillämpliga delar gällande.

14 §.

Bestämmelserna i 33 § andra stycket, 97 § 1) och 98 § lagen om aktiebolag, 91 §, 92 § första stycket och 93 § 2) lagen om bankrörelse samt 27 § andra stycket, 88 § 1) och 89 § lagen om försäkringsrörelse skola, såvitt Konungen ej annorlunda bestämmer, icke äga tillämpning i fall, då omständighet som jämlikt nämnda bestämmelser påkallar likvidation får anses bero av förhållanden, som avses i 1 §. Försäkringsaktiebolag må likväl, så länge sådan omständighet består, icke utan samtycke av försäkringsinspektionen fortsätta att avsluta nya försäkringar.

15 §.

Där det finnes påkallat på grund av förhållanden, som avses i 1 §, äger Konungen medgiva avvikelser från vad som stadgas i 49 § lagen om bankrörelse, 30 § förordningen om jordbrukets kreditkassor, 215 § lagen om försäkringsrörelse, 87 § tredje stycket lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar, 19 § lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar, 35 § förordningen om erkända sjukkassor, 27 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor samt 25, 29 och 33 §§ lagen om sparbanker.

Befogenhet, som efter vad i första stycket sägs eller enligt stadgande i lagen om bankrörelse, lagen om försäkringsrörelse, lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, förordningen om jordbrukets kreditkassor eller lagen om sparbanker tillkommer Konungen, må i den mån det finnes påkallat på grund av förhållanden, som avses i 1 §, av Konungen anförtros viss myndighet.

16 §.

De närmare föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 mars 1942. Förordnande, som av Konungen meddelats enligt 1 §, skall ej gälla längre än lagen äger giltighet.

Beslut som fattats enligt 2 § skall, sedan förordnande enligt 1 § upphört att gälla, vara utan verkan. Har beslutet registrerats, åligger det registreringsmyndigheten att ur registret avföra anteckning om detsamma.

Där styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, likvidator, suppleant för likvidator, ombud i förening eller huvudman i sparbank på grund av denna lag tjänstgör vid den tid, då förordnande enligt 1 § upphör att gälla, skall uppdraget fortfara, till dess annan blivit utsedd i den ordning som är bestämd, dock ej längre tid än fyra månader.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 20 augusti 1940.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet den 12 augusti 1940 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 1 augusti 1940, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtan- de skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredra- gits av revisionssekreteraren Mauritz Wijnbladh.

Lagrådet yttrade:

2 §.

Av paragrafens formulering kan synas som om stadgandet i första stycket om anmälan för registrering och andra styckets forumregel skola gälla bolag och föreningar utan undantag. Uppenbarligen har dock åsyftats endast regi- strerade juridiska personer av detta slag. En lämpligare avfattning kan vinnas genom att i lagtexten angives att, om beslutet gäller bolag eller för- ening som registrerats, beslutet skall ofördröjligen anmälas för registrering.

4—6 §§.

I dessa paragrafer söker förslaget råda bot på de svårigheter, som kunna uppkomma i samband med att styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant av någon orsak avgår eller då fråga uppstår om att entlediga sådan person eller då förfall uppkommer för styrelseledamot eller revisor. I 4 § behandlas det fall att mandatstiden utgått, i 5 § det fall att styrelseledamot eller revisor avgår eller avlider eller drabbas av förfall, där- vid emellertid emot vad i motiveringen angives i avgång ej alls torde inbegri- pas entledigande. 6 § slutligen handlar om entledigande och komplettering till följd därav.

Mot förslaget kan erinras, att vad i 5 § första stycket sägs redan i viss utsträckning är gällande lag (jfr särskilt 20 § lagen om ekonomiska föreningar), att 5 § bör avse även styrelse- och revisorssuppleanters avgång, såvitt i normala fall nyval därav föranledes, samt att även efter entledigande (6 §) länsstyrelsen synes böra hava att på anmälan förordna ny styrelseledamot eller styrelsesuppleant, ändå att sådan åtgärd ej erfordras för att styrelsen skall bliva beslutför.

För att tillgodose dessa erinringar och tillika tydligare utmärka föreskrifternas inbördes räckvidd kan stadgas *dels* i 4 § att, om den tid, för vilken styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank utsetts, gått till ända och på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder mött att i gällande ordning tillsätta befattningen, den förutvarande innehavaren må kvarstå till dess ny tillsättning skett, *dels ock* i 5 § första stycket att, om av annan anledning än i 4 § sägs styrelseledamot eller styrelsesuppleant i bolag, förening eller sparbank skall utses och på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder möter däremot, med tillsättningen må anstå, såframt styrelsen likväl är beslutför. I 5 § andra stycket erfordras ej ändring, i tredje stycket kan efter ordet »revisor» införas »eller revisorssuppleant» och i 6 § kunna de båda sista punkterna utgå.

7 §.

Syftet med bestämmelserna i denna paragraf angives vara att komma till rätta med den situation, som föreligger då en styrelse finnes och är oförhindrad att utöva förvaltningen av företagets angelägenheter men t. ex. på grund av obehörigt inflytande kan vara i den belägenheten, att den icke kan rätt tillvarataga företagets intressen. Det föreslagna stadgandets avfattning tillåter emellertid att det tillämpas, även då styrelsen t. ex. på grund av avbrott i kommunikationerna är faktiskt hindrad att förvalta företaget. Då jämväl i sådana fall behov kan föreligga av att länsstyrelsen förordnar ny styrelse och nya suppleanter, lämnar den avfattning bestämmelsen fått ej rum för anmärkning. Att länsstyrelsen i dylika fall ej gärna ingriper utan framställning från rättsägare ligger i sakens natur.

8 §.

Bestämmelsen i 13 § är så avfattad, att i fråga om där uppräknade företag och inrättningar skall i tillämpliga delar gälla vad i förslaget stadgas om bolag och föreningar i allmänhet, men däremot icke föreskriften i förevarande paragraf. Då emellertid densamma synes böra vara tillämplig å sådant i 13 § avsett företag, som står under central tillsynsmyndighets inseende, hemställles, att ordalagen jämkas så, att föreskriften blir tillämplig icke på vissa uppräknade företag utan på bolag, förening eller sparbank, som står under inseende av central tillsynsmyndighet.

Ur protokollet:
G. Lindencrona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Solliden den 31 augusti 1940.

Närvarande:

Statsråden QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ.

Efter gemensam beredning inom justitie-, social-, finans-, jordbruks- och handelsdepartementen anmäler föredraganden, statsrådet Bergquist, lagrådets den 20 augusti 1940 avgivna utlåtande över det den 1 augusti 1940 till lagrådet remitterade förslaget till *lag med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.*

Efter redogörelse för utlåtandets innehåll anför föredraganden:

»Vad lagrådet erinrat vid 2 § har iakttagits.

Den av lagrådet föreslagna lydelsen av 4 § har med några smärre redaktionella ändringar upptagits i förslaget.

Med anledning av vad lagrådet i övrigt anført vid 4—6 §§ torde följande böra erinras.

Stadgandet i 57 § sista stycket första punkten lagen om aktiebolag avser efter sin ordalydelse det fall att av bolagsstämman vald styrelseledamot avgår före mandattidens utgång men lär analogt skola tillämpas för det — förvisso sällsynta — fall att suppleant som inträtt efter avgången styrelseledamot avgår under mandatstiden. Den i det remitterade förslaget 5 § första stycket upptagna bestämmelsen motsvarar nämnda stadgande och bör tillämpas även i det fall att suppleant, som inträtt efter avgången styrelseledamot, själv avgår under mandatstiden.

Enligt lagen om aktiebolag, lagen om ekonomiska föreningar och lagen om sparbanker synes skyldighet ej föreligga att innan ordinarie val sker välja ersättare för avgången suppleant, som icke inträtt i tjänstgöring. Och det torde knappast finnas bolagsordningar eller stadgar, som innehålla föreskrift om kompletteringsskyldighet i sådant fall. Styrelse- eller revisorssuppleants avgång torde därför ej i normala fall föranleda att extra val av suppleant skall ske. Extra bolagsstämman eller sammanträde kan naturligtvis inkallas för utseende av ersättare för suppleant, men det lär knappast förekomma. Ej heller enligt 5 § i det remitterade förslaget föreligger skyldighet att utse ersättare för suppleant.

Skyldighet att under de i paragrafen angivna förutsättningar med anlitande av länsstyrelsen komplettera bolags, förenings eller sparbanks styrelse

föreligger enligt det remitterade förslaget först när sådan komplettering ovillkorligen måste genom extra val äga rum, nämligen när antalet styrelseledamöter — efter det samtliga suppleanter, där sådana finnas, trätt i tjänstgöring — understiger vad som erfordras för beslutförhet. I sådant fall skall komplettering ovillkorligen ske enligt lagen om aktiebolag och lagen om ekonomiska föreningar. Rätt att med anlitande av länsstyrelsen komplettera styrelse inträder enligt förslaget, när på grund av avgång antalet styrelseledamöter — efter det samtliga suppleanter inkallats till tjänstgöring såsom styrelseledamöter — underskrider det i bolagsordningen eller stadgarna föreskrivna. Med hänsyn till angelägenheten av att länsstyrelserna under de med lagstiftningen förutsatta förhållanden tagas i anspråk endast där det finnes oundgängligt har denna begränsning i rätten att vinna komplettering genom länsstyrelserna ansetts böra företagas. Då enligt bolagsordningar och stadgar för beslutförhet i regel föreskrives ett lägre antal än det stadgade antalet styrelseledamöter, torde från praktisk synpunkt fullt tillfredsställande utväg beredas styrelserna att genom hänvändelse till länsstyrelserna förbygga att antalet styrelseledamöter bringas ned under beslutfört antal.

Då den av lagrådet föreslagna lydelsen av 5 § första stycket torde hava samma innebörd som det remitterade förslaget och det är ägnat att för länsstyrelserna underlätta ifrågasvarande ärendens handläggning att förutsättningarna för att förordnande skall meddelas upptagas i denna lag utan hänvisning till den allmänna lagstiftningen, har ändring ej synts böra ske i 5 § första stycket. Däremot har, då den ståndpunkt förslaget intager icke kommit till otvetydigt uttryck i 5 § andra stycket första punkten, viss jämkning i lydelsen företagits.

Med uttrycket 'avgår' i 5 § har avsetts — liksom exempelvis i 57 § sista stycket lagen om aktiebolag, 20 § näst sista stycket lagen om ekonomiska föreningar och 11 § tredje stycket lagen om sparbanker — att styrelseledamot lämnar styrelsen efter avsägelse eller entledigande eller av annan orsak t. ex. hinder att vara styrelseledamot på grund av förlust av svenskt medborgarskap. De i 6 § andra och tredje punkterna upptagna bestämmelserna innefatta följaktligen en upprepning av vad som redan följer av 5 § andra och tredje styckena. Denna upprepning har föranlett den uppfattningen att 5 § ej skulle avse avgång på grund av entledigande. De i 6 § andra och tredje punkterna upptagna bestämmelserna hava därför utbytt mot en hänvisning till bestämmelserna i 5 § andra och tredje styckena.

Vad i 5 § första stycket stadgas överensstämmer — på sätt lagrådet erinrat — i viss utsträckning med gällande lag. Emellertid må i detta sammanhang till belysning av det föreslagna stadgandets innebörd framhållas, att detta kan innebära avvikelser såväl från de stadganden i bolagslagstiftningen, som avse komplettering av styrelsen, nämligen för det fall att den för ett bolag gällande ordning icke medgiver anstånd med kompletteringsval, som från motsvarande stadganden i föreningslagstiftningen för det fall att enligt förenings stadgar fulltalig styrelse alltid skall finnas.

Med anledning av vad lagrådet anfört vid 8 § har denna paragraf omarbetats.

Utöver de ändringar, som enligt vad jag sålunda anfört vidtagits i det remitterade förslaget, hava vissa jämkningar av redaktionell natur vidtagits.»

Föredraganden hemställer att det i enlighet med vad nu anförts ändrade förslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

G. von Euler.